

Ympäristöministeriö
PL 35
00023 Valtioneuvosto
kirjaamo.ym@ymparisto.fi

Lausuntopyyntö 15.11.2012 (YM16/400/2012)

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston (Tukes) lausunto

Tukes lausuu ympäristöministeriön luonnoksesta hallituksen esitykseksi ympäristönsuojelulaksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi seuraavaa.

Esityksen yleisperustelut

Yleisperusteluissa käydään läpi ympäristönsuojelulain kannalta merkityksellisiä säännöksiä, joista yksi on kemikaalilainsäädäntö (sivut 9-10).

Euroopan unionin kemikaalisäätely on pitkälle yhdenmukaistettu koko ETA-alueella siten, että säännökset perustuvat EU-asetuksiin, jotka ovat sellaisenaan sovellettavia Suomessa. Nykyinen kemikaalilaki (744/1989) on tullut voimaan ennen näiden säännösten antamista, ja kemikaalilakia koskeva uudistustyö on parhaillaan käynnissä, tavoitteena lain voimaantulo 1.9.2013¹. Ympäristönsuojelulaki on esitetty saatettavaksi voimaan 1.1.2014, eli uuden kemikaalilain voimaantulon jälkeen. Uusi kemikaalilaki on vasta luonnosvaiheessa, eikä lopullisia säädöksen sanamuotoja tai pykälänumeroita ole vielä vahvistettu. Kemikaalisäätelyn muutos yhtäältä EU-tasolla ja toisaalta kansallinen lakiuudistus tulisi ottaa asianmukaisesti huomioon lopullisessa hallituksen esityksessä ja sitä koskevissa säädösviittauksissa.

Yleisperusteluissa viitataan EU:n REACH-asetukseen N:o 1907/2006 sekä CLP-asetukseen N:o 1272/2008, joka koskee kemikaalien pakkaamista, luokituksia ja merkintöjä. Ympäristönsuojelulakiehdotuksen yleisperusteluista puuttuu viittaus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen (EU) N:o 528/2012 biosidivalmisteiden asettamisesta saataville markkinoilla ja niiden käytöstä, jota sovelletaan 1.9.2013 alkaen. Lisäksi perusteluissa viitataan vaihtelevasti ehdotettuun kemikaalilakiin ja vanhaan kemikaalilakiin (744/1989).

---

¹ Jäljempänä viittaus ehdotettuun kemikaalilakiin tarkoittaa viittausta ehdotukseen uudeksi kemikaalilaksi sellaisena kuin se on ollut luonnoksessa hallituksen esitykseksi eduskunnalle uudeksi kemikaalilaksi sekä laeiksi rikoslain, terveydenhuoltolain, ympäristönsuojelulain ja työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain muuttamisesta 6.6.2012.

Biosidisäädösten keskeinen sisältö on, että biosidikäyttöön tarkoitettujen valmisteiden tulee olla viranomaisen hyväksymiä. Hyväksymisestä päättää Tukes, tai Unionin luvan ollessa kyseessä, Euroopan kemikaalivirasto (ECHA). Tukes antaa ehdotetun kemikaalilain nojalla biosidien hyväksymispäätöksiä koskien kiinnittymisestovalmisteita, puunsuoja- ja limantorjuntakemikaaleja sekä biosidisia torjunta-aineita (biosidien valmisteryhmät 8, 11, 12, 14, 18, 19 ja 21). Biosidiasetus korvaa vaiheittain biosididirektiivin (98/8/EY) perustuvat sekä kansalliseen kemikaalilainsäädäntöön sisältyvät kansallisia hyväksymismenettelyjä koskevat säännökset. Tukes katsoo, että yleisperusteluihin tulisi sisällyttää edellä kuvattu lyhyt ajankohtainen selostus biosidilainsäädännöstä.

Ympäristönsuojelulakiehdotuksen yleisperusteluissa viitataan kemikaalisäätelyn periaatteiden ja tavoitteiden osalta ainoastaan kansalliseen lainsäädäntöön, tarkemmin ehdotetussa kemikaalilaissa olevaan toiminnanharjoittajan valintavelvollisuuteen. EU:n kemikaalilainsäädännön säännökset perustuvat ennalta varautumisen periaatteelle (REACH-asetus 1 artikla 2 kohta sekä biosidiasetus 1 artikla 1 kohta). Lisäksi tavoitteena on varmistaa ympäristönsuojelun korkea taso siten, että aineiden ja seosten valmistajien, maahantuojien ja jatkokäyttäjien on varmistettava, että he valmistavat, saattavat markkinoille tai käyttävät sellaisia aineita, jotka eivät vaikuta haitallisesti ihmisten terveyteen tai ympäristöön. Tukes katsoo, että nämä periaatteet tulisi mainita esityksessä kemikaalilain periaatteiden ohella.

Kemikaalilainsäädännön ja ympäristönsuojelulainsäädännön rajapinnasta

Ympäristönsuojelulainsäädännöllä ja kemikaalisäätelyllä on yhteinen tavoite ehkäistä ympäristön pilaantumista. Kemikaalisäätely ja ympäristönsuojelusäännökset voidaankin nähdä toisiaan täydentävinä.

Keskeisin ehdotetun ympäristönsuojelulain menettely koskee ennakkovalvontaa eli ympäristölupajärjestelmää. Tukes pitää tärkeänä, että uudessa ympäristönsuojelulaissa yhtäältä annetaan riittävä painoarvo kemikaalilainsäädännön velvoitteiden noudattamiselle lupaharkinnan yhteydessä ja toisaalta vältetään kemikaalilainsäädännön kanssa päällekkäistä ja ristiriitaista säätelyä.

Ehdotetussa kemikaalilaissa säädetään erikseen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sekä kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen velvollisuudesta valvoa kemikaalilainsäädännön velvoitteiden noudattamista osana ympäristönsuojelulain mukaista valvontaa koskien kemikaalien käyttöön liittyviä olosuhteita ympäristönsuojelun näkökulmasta. Näiltä osin ympäristönsuojelulain ja kemikaalilain välisen yhteyden tulee olla mahdollisimman selkeä kattavan valvonnan varmistamiseksi.

8 § Toiminnasta aiheutuvan ympäristön pilaantumisen ja sen vaaran ehkäiseminen

Kemikaalisäätelyn kannalta keskeisin säännös ehdotetussa ympäristönsuojelulaissa on 8 §:n 2 momentti, jossa on viittaus aineiden käyttöä, säilytystä ja turvallisuustoimia koskevien velvoitteiden noudattamiseen ympäristön pilaantumisen ja sen vaaran ehkäisemiseksi.

Tukes kiinnittää huomioita 8 §:n 2 momentin osalta muutamaa kielelliseen seikkaan. EU:n kemikaalisäätelyssä kemikaalin "käytöllä" tarkoitetaan varsinaisen käytön lisäksi sekä sekoittamista että varastointia ja säilyttämistä. Säännös tulisi yhdenmukaistaa näiden kemikaalisäätelyssä käytettyjen termien kanssa. Kemikaalisäätelyssä määritellään myös erikseen "aineet" ja "seokset" sekä "biosidivalmiste" ja "tehoaine". Jotta pykälä kattaisi sekä REACH-asetuksen mukaiset aineet ja seokset että biosidiasetuksen mukaisen tehoaineen ja valmisteen, Tukes ehdottaa laissa käytettävänä termiä "kemikaali".

Tukes ehdottaa, että ehdotetun lain 8 §:n 2 momentin viittausta kemikaalilainsäädännön noudattamiseen laajennettaisiin vastaavasti kuin on ehdotettu säädettäväksi velvoite noudattaa jätelain 2 luvun yleisiä periaatteita. Samassa yhteydessä voitaisiin viitata myös EU:n kemikaalilainsäädännössä asetettuihin kemikaalien käyttöä koskeviin rajoituksiin, joista on nyt ehdotettu säädettäväksi 18 §:n 3 momentissa. Ympäristönsuojelulain säännöksissä tulisi viitata erityisesti REACH-asetuksen VII (luvat) sekä VIII (rajoitukset) osastoihin ja biosidiasetuksen nojalla myönnettäviin lupiin sekä luissa ja rajoituksissa asetettuihin kemikaalien käyttöä koskeviin riskinhallintatoimenpiteisiin, jotka toiminnanharjoittajan on otettava huomioon luvanvaraisessa toiminnassaan. Laajempi liityntä kemikaalilainsäädännön soveltamiseen yhdessä pykälässä myös selkiyttäisi sääntelyä.

Tukes ehdottaa 8 §:n 2 momentin sanamuotoa muutettavaksi seuraavasti (muutos kursiivilla ja ylivivauksella):

Ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavassa toiminnassa on noudatettava jätelain (646/2011) 2 luvussa säädetyt yleiset velvollisuudet ja periaatteet sekä *kemikaalien osalta* kemikaalilain (/) *sekä sen 4 §:n 1 kohdassa tarkoitettujen Euroopan unionin kemikaalilainsäädännön mukaisia turvallista käyttöä koskevia yleisiä velvoitteita sekä käyttöolosuhteita koskevia lupia ja rajoituksia aineiden käyttöä, säilytystä ja turvallisuustoimia koskevia velvoitteita* ympäristön pilaantumisen ja sen vaaran ehkäisemiseksi.

Lisäksi Tukes ehdottaa, että lakiesityksen 8 §:n yksityiskohtaisia perusteluja täsmennettäisiin siten, että siinä viitattaisiin myös biosideja koskevaan kansalliseen siirtymäajan sääntelyyn, koska biosideja koskevaa sääntelyä on biosidiasetuksen lisäksi myös ehdotetun kemikaalilain luvussa 6. Ehdotetun kemikaalilain 9 §:ssä valvonnan piiriin on lisätty biosidiasetuksen 22 artiklassa tai kemikaalilain 6 luvussa tarkoitettua luvassa biosidivalmisteiden käytölle esitettyjen ehtojen ja edellytysten valvonta.

13 § Ennaltavaraautumisvelvollisuus

Ehdotetun ympäristönsuojelulain vaatimus ennaltavaraautumissuunnitelmasta voi johtaa päällekkäisyyksiin kemikaaliturvallisuuslain (390/2005) ja pelastuslain (379/2011) kanssa, minkä takia Tukes ehdottaa säännökseen lisättäväksi sanamuotoa:

Ennaltavarautumissuunnitelmaa ei tarvitse tehdä erikseen niiltä osin kuin suunnitelmat on esitetty kemikaaliturvallisuuslain ja pelustuslain edellyttämässä selvityksissä.

Lisäksi Tukes ehdottaa 13 §:n yksityiskohtaisten perustelujen neljännen kappaleen viittauksesta kemikaaliturvallisuuslain 27 §:ään ja turvatekniikan keskuksen muutettavaksi viittaukseksi kemikaaliturvallisuuslain 28 §:ään ja turvallisuus- ja kemikaalivirastoon.

18 § Kemikaalien käyttöä ja säilytystä koskevat huolehtimisvelvollisuudet

Ehdotetun ympäristönsuojelulain 18 §:ssä on ehdotettu säädettäväksi erikseen kemikaalien käyttöä ja säilytystä koskevasta huolehtimisvelvollisuudesta. Esityksen yksityiskohtaisten perustelujen mukaan (s. 12) säännös täydentäisi toiminnanharjoittajia koskevia yleisiä periaatteita, joista säädetään ehdotetun kemikaalilain 17 §:ssä.

Tukes pitää tärkeänä ottaa huomioon vaatimus mahdollisimman vaarattomien kemikaalien käytöstä toiminnanharjoittajia koskevana periaatteena ympäristönsuojelulakia sovellettaessa (ehdotetun 18 §:n 2 momentti). Tukes kuitenkin katsoo, että ehdotettu sääntely on tällaisenaan osittain päällekkäistä ehdotetun kemikaalilain 17 §:n kanssa.

Ehdotetun kemikaalilain 17 §:n 3 kohdan mukainen säännös valintavelvollisuuden noudattamisesta on tarkoitettu kuitenkin informatiiviseksi siten, että niiden nojalla voidaan asettaa velvoitteita vain yhdessä yksityiskohtaisen aineellisen sääntelyn kanssa. Kemikaalisäädösten osalta tämä tarkoittaa erityisesti REACH-asetuksen VII osaston mukaisia lupavelvoitteita sekä VIII osaston mukaisia rajoituksia kemikaalien käytölle, jotka asetetaan aineen vaarallisuuden perusteella ja joilla on suora yhteys edellä viitatus kemikaalilainsäädännön mukaisen valintavelvollisuuden toteuttamiseen ympäristöluvanvaraisessa toiminnassa.

Sääntelyn täydentävyyden osalta on vielä huomattava, että REACH-asetuksen 2.1 artiklan 4 alakohta sallii myös kemikaalilainsäädännön mukaisia lupia tiukempien ehtojen asettamisen ympäristöluvassa, jos se on ympäristönsuojelulain nojalla perusteltua.

Jotta ehdotettu valintavelvollisuutta koskeva säännös olisi täydentävä eikä päällekkäinen suhteessa ehdotettuun kemikaalilakiin, Tukes ehdottaa 2 momenttia tarkennettavaksi niin, että sen tavoitteena on vähiten *ympäristön pilaantumisen* vaaraa aiheuttavan kemikaalin tai menetelmän käyttö.

Ehdotetun 3 momentin viittauksen kemikaalilainsäädäntöön Tukes ehdottaa siirrettäväksi 8 §:n 2 momenttiin laajennettuna viittauksena kemikaalilainsäädännön noudattamiseen. 3 momenttiin jääviä lainsäädäntöviittauksia voisi tarkentaa näiden lakien soveltamisalan kuvauksilla ja lisäksi yksityiskohtaisia perusteluja voisi tarkentaa lisäämällä, ettei informatiivinen luettelo muusta sovellettavasta lainsäädännöstä ole tyhjentävä.

Tukes ehdottaa säännöksen otsikon täsmentämistä, esim. muotoon *kemikaalien käyttöä koskevat erityiset velvollisuudet*. EU:n kemikaalisäätelyssä kemikaalin "käytöllä" tarkoitetaan varsinaisen käytön lisäksi sekoittamista että varastointia ja säilyttämistä. Ehdotetun säännöksen otsikossa ei siten ole tarpeen toistaa säilytystä. Säännöksen 2 momentti koskee valintavelvollisuutta, eikä termi huolehtimisvelvollisuus kata sitä. Myöskään 3 momentin viittaukset muuhun lainsäädäntöön eivät sovi huolehtimisvelvollisuuden piiriin.

Tukes ehdottaa 18 §:n sanamuotoa muutettavaksi seuraavasti (muutos kursiivilla ja ylivivauksella):

18 § Kemikaalien käyttöä ~~ja säilytystä~~ koskevat
erityiset ~~huolehtimis~~velvollisuudet

Kemikaalia ei saa käyttää tai säilyttää siten, että siitä aiheutuu ympäristön pilaantumisen vaaraa. Pilaantuneen maaperän ja pohjaveden puhdistamisesta säädetään 13 luvussa.

Kemikaalista aiheutuvan ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi luvanvaraisen tai rekisteröitävän toiminnan harjoittajan on, silloin kun se on kohtuudella mahdollista, valittava käyttöön olemassa olevista vaihtoehdoista kemikaali tai menetelmä, josta aiheutuu vähiten ympäristön pilaantumisen vaaraa.

~~Kemikaaleja koskevista rajoituksista ja kielloista Kemikaalien käsittelystä ja varastoinnista~~ säädetään lisäksi ~~kemikaalilain (/) 4 §:n 1 kohdassa tarkoitetuissa Euroopan unionin asetuksissa~~, vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetussa laissa (390/2005) sekä ~~kuluttajatuotteiden turvallisuudesta~~ kuluttajaturvallisuuslaissa (920/2011).

Tämän lisäksi Tukes ehdottaa säädettäväksi tarkemmin REACH- ja biosidiasetus-ten mukaisten lupien ja rajoitusten huomioon ottamisesta ympäristölupaa koske- vissa aineellisissa säännöksissä erillisen huolellisuusvelvollisuutta koskeva sää- nnöksen sijasta tai ohella. Ehdotettu muutos on jäljempänä 49 §:n kohdalla.

26 § Muut valvontaviranomaiset

Ehdotetun ympäristönsuojelulain 26 §:n 1 momentin mukaan Tukes valvoo lain 19 §:ssä tarkoitetun orgaanisia liuottimia sisältäviä tuotteita koskevan valtioneu- voston asetuksen noudattamista. Kyseessä on ns. tuote-VOC-asetus (837/2005), jolla on pantu täytäntöön direktiivi 2004/42/EY.

Tuote-VOC-asetuksen mukaisesti Tukesin tehtäviin kuuluu 5, 6, ja 7 §:ssä tarkoi- tettujen poikkeuslupien myöntäminen. Yritykset ovat toimittaneet asetuksen 12 §:n edellyttämät tiedot Tukesille vuosittain maahantuomiensa ja myymiensä tuotteiden määrästä ja käyttökohteista, ja Tukes on laatinut tiedoista kertomuk- sen ja toimittanut sen ympäristöministeriölle määräaikaan mennessä.

Tukes kiinnittää huomiota siihen, ettei uudessa lakiesityksessä eikä tuote-VOC- asetuksessa ole säädetty direktiivin 2004/42/EY artiklan 5 tarkoittamasta toimi- valtaisesta viranomaisesta. Tukes esittää, että puuttuva säännös toimivaltaisesta

viranomaisesta sisällytettäisiin lakiesitykseen. Toimivaltaisen viranomaisen nimeäminen osoittaisi selkeästi vastuutahon asetuksen toimeenpanolle sekä selkeyttäisi tehtävänjakoa eri toimijoiden kesken.

Lisäksi Tukes esittää tarkentamaan sääntelyä tuote-VOC-asetuksen valvonnasta. Ehdotuksen mukaan yleisistä valvontaviranomaisista säädetäisiin ympäristönsuojelulain 25 §:ssä ja muista valvontaviranomaisista erikseen 26 §:ssä siten, että sen 1 momentin mukaan Tukes valvoo tuote-VOC-asetuksen noudattamista.

Yksityiskohtaisten perustelujen mukaan ehdotettu 26 § vastaisi nykyainsäädäntöä; ehdotetussa pykälässä säädettäisiin eräiden erityisviranomaisten toimivallasta, minkä lisäksi yleisvalvonta kuuluisi kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle ja valtion valvontaviranomaiselle. Käytännössä tämä tarkoittaa valvonnan jakamista Tukesin sekä kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen ja ELY-keskuksen kesken, mistä on säännös tuote-VOC asetuksen 11 §:n 1 momentissa (muutossäännös 6/2011): "Turvallisuus- ja kemikaalivirasto vastaa tämän asetuksen valvonnan järjestämisestä ja laatii valvontaohjelman, jolla seurataan asetuksen noudattamista. Ympäristönsuojelulain 22 §:n 1 momentin mukaiset valvontaviranomaiset valvovat tämän asetuksen noudattamista."

Ehdotetun ympäristönsuojelulain 26 §:ssä ei kuitenkaan viitata kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen ja ELY-keskuksen rooliin tuote-VOC-asetuksen valvonnassa tai säädetä siitä, että valvonnasta ja viranomaisten yhteistoiminnasta voidaan säätää tarkemmin asetustasolla, kuten aikaisemminkin (vrt. voimassa olevan ympäristönsuojelulain 22 §:n 4 momentin viimeinen virke), vaan tämä säännös sisältyy ainoastaan ehdotuksen 25 §:n yleissäännökseen.

Jaettaessa valvontaviranomaisia koskeva sääntely kahteen eri pykälään säilyttäen samalla valvontaviranomaisten toimivalta aikaisemman kaltaisena, olisi 26 §:n säännöksen muotoiluun kiinnitettävä erityistä huomiota, jotta vältetään mahdollinen ristiriitaisuus tuote-VOC-asetuksen 11 §:n ja ehdotetun 26 §:n 1 momentin välillä säännösten soveltamistilanteissa.

Tukes toteaa myös, että tuote-VOC-asetus tulisi päivittää uuden ympäristönsuojelulain viittausten osalta.

41 § Lupahakemus

Tukesin käsityksen mukaan riskiperusteisuuden tulisi näkyä selkeämmin ympäristölupaa koskevissa vaatimuksissa. Sen vuoksi Tukes ehdottaa, että lakiehdotuksen 41 §:ssä edellytettäisiin, että hakemuksen liitteenä olisi ympäristöriskianalyysi.

Kattavan riskinarvioinnin sekä normaalitoiminnasta että onnettomuustilanteista olemista lupaviranomaisen saatavilla jo hakemuksen käsittelyvaiheessa edellyttävät lakiehdotuksen 50 § (luvan myöntämisen edellytykset), 54 § (lupamääräykset pilaantumisen ehkäisemiseksi, erityisesti kohdan 4 mukainen toiminta häiriö- ja muissa poikkeustilanteissa) ja 55 § (parhaan käyttökelpoisen tekniikan arviointi).

Ympäristöriskianalyysi takaisi sen, että pilaantumisen ehkäisemiseksi annettavat lupamääräykset (54 §) ovat oikeassa suhteessa tunnistettuihin riskeihin.

Vastaavasti kemikaaliturvallisuuslain nojalla lupavelvollisissa laitoksissa edellytetään riskianalyysin laatimista: toiminnanharjoittaja arvioi toiminnasta aiheutuvat riskit henkilöille, ympäristölle ja omaisuudelle ja esittää lupahakemuksessa, miten tunnistetut riskit on estetty ja miten niihin on varauduttu.

42 § Lausunnot

Lupaviranomaisen on pyydettävä lupahakemuksesta lausunto mm. lupaharkinnan kannalta muilta tarpeellisilta tahoilta (lakiehdotuksen 42 §:n 2 momentin 3 kohta).

Tukes ehdottaa säännöksen yksityiskohtaisiin perusteluihin lisättäväksi, että tällainen lupaharkinnan kannalta muu tarpeellinen taho voisi laajamittaisten kemikaalikohteiden osalta olla Tukes.

49 § Lupaharkinnan perusteet

Tukes ehdottaa lakiehdotuksen 49 §:n 3 momenttiin otettavaksi viittauksen kemikaalilainsäädännön huomioon ottamisesta ympäristönsuojelulain mukaisessa lupaharkinnassa. Lupaa ei voitaisi myöntää kemikaalilainsäädännön vastaisesti ja samalla kemikaalilainsäädännön nojalla ympäristön suojelemiseksi asetetut ehdot tulisi otetuksi huomioon lupamääräyksiä asetettaessa. Kyseessä olisi vastaava viittaus kemikaalilainsäädäntöön kuin nykyinen viittaus luonnonsuojelulakiin (1096/1996).

Aineiden korvattavuudesta säädettäisiin esityksen mukaan lisäksi lakiehdotuksen 55 §:ssä, jonka 2 kohdan nojalla ympäristölupaharkinnassa edellytetään parasta käyttökelpoista tekniikkaa arvioitaessa ottamaan huomioon tuotannossa käytettävien aineiden vaarallisuus sekä mahdollisuus käyttää entistä haitattomampia aineita. Samoin aineiden korvattavuuskysymykset on otettava huomioon BAT-päätelmiä laadittaessa.

Käytännössä REACH-asetuksen liitteeseen XIV sisältyvän luvanvaraisen aineen käyttöluvassa voidaan asettaa ehtoja ympäristönsuojelulain soveltamisalaan kuuluvassa toiminnassa käytettävien kemikaalien käytölle sen varmistamiseksi, että ympäristölle aiheutuva riski on riittävän hyvin hallinnassa ottaen huomioon kaikki päätöksen tekoaikaan tiedossa olevat päästöt. Biosidien käytöstä aiheutuvien riskien vähentämiseksi biosidivalmisteita koskevat kemikaalisäännösten nojalla tehtävät päätökset voivat sisältää ehtoja koskien esim. biosidien suurimpia sallittuja pitoisuuksia jätevedessä ja jäteveden purkupaikalla. Nämä ehdot eivät saa olla ristiriidassa mahdollisten ympäristöluvan lupamääräysten kanssa.

Jotta sääntelystä tulisi toisiaan täydentävää ja vältettäisiin ristiriitaisuudet, olisi Tukesin näkemyksen mukaan kemikaaleja koskevien yleisten periaatteiden ja lupaehtojen ottamisesta huomioon ympäristölupaharkinnassa säädettävä tarkemmin myös ympäristönsuojelulaissa luvan myöntämistä koskevien säännösten yhteydessä. Ympäristönsuojelulakia sovellettaessa tulisi erityisesti ottaa huomioon

REACH-asetuksen VII ja VIII osastot (luvut ja rajoitukset) ja biosidisäännösten nojalla myönnettävät luvat sekä luvissa asetetut kemikaalien käyttöä koskevat riskinhallintatoimenpiteet, joita toiminnanharjoittajan on noudatettava ympäristönsuojelulain mukaisessa toiminnassaan.

Aineen käyttö lupa voitaisiin tarvittaessa edellyttää liitettäväksi ympäristölupahakemukseen ehdotetun 41 §:n nojalla. Lisäksi tarvittaessa Tukesilta voisi pyytää lausuntoa asiasta lakiehdotuksen 42 §:n nojalla.

Tukes ehdottaa 49 §:n 3 momentin sanamuotoa muutettavaksi seuraavasti (muutos kursiivilla):

49 § Lupaharkinnan perusteet

(...)

Lupa-asiaa ratkaistaessa on noudatettava, mitä luonnonsuojelulaissa ja sen nojalla säädetään *sekä mitä kemikaalilaissa (/) sekä sen 4 §:n 1 kohdassa tarkoitetussa Euroopan unionin kemikaalilainsäädännössä tai niiden nojalla säädetään tai määrätään.*

(...)

164 § Valvonta

Tukes ehdottaa lakiehdotuksen 164 §:n 1 momentin mukaisia kylmäaineliikkeiden pätevyyden valvontatehtäviä siirrettäväksi Suomen ympäristökeskukselta (SYKE) Tukesille. Valvontatehtävien siirtämisestä on neuvoteltu ympäristöministeriön ja SYKEN kanssa. Siirtoa puoltaisivat seuraavat asiat:

- pätevyysvaatimusten valvontatehtävät täydentäisivät nykyistä rekisteröintitehtävää,
- tehtävät vastaisivat sisällöltään muiden Tukesille kuuluvien asennus- ja huolto-liikkeiden valvontatehtäviä, ja
- kylmälaiteliikkeiden pätevyyspuutteita koskevat ilmoitukset tulevat nykyisin pääsääntöisesti Tukesille rekisteröintitehtävän vuoksi.

Tämä vaikuttaisi myös ehdotetun 180 §:n sanamuotoon, josta on esitetty jäljempänä.

166 § Säännöllinen valvonta

Lakiehdotuksesta ei käy selvästi ilmi, toteutetaanko ehdotetun kemikaalilain 9 §:ssä tarkoitettua olosuhdevalvontaa 166 §:n mukaisen valvontasuunnitelman taikka valvontaohjelman mukaisena valvontana. Tukes pitää tärkeänä, että asia selkiytettäisiin vähintään yksityiskohtaisten perustelujen tasolla.

Yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan (s. 56), valvontaohjelman olevan se asiakirja, johon kirjattaisiin 2 ja 3 momentin mukaiset laitokohtaiset määräaikaistarkastukset ja muut säännölliset valvontatoimenpiteet. Lisäksi siinä todetaan, että riskinarvioinnissa olisi tarkoituksenmukaista ottaa huomioon myös muiden viranomaisten suorittama valvonta silloin, kun valvonnan kohde on osittain tai kokonaan päällekkäinen ympäristölupavalvonnan kanssa. Yksityiskohtaisissa perusteluissa viitataan myös siihen, että valvontaohjelmaan kirjattaisiin

kaikki ne toiminnot, jotka ovat ohjelman laativan viranomaisen ensisijaisen valvontavastuun piirissä. Näiltäkin osin viitataan ainoastaan tilanteisiin, jossa valvonta olisi poikkeuksellisesti jaettava jonkin muun viranomaisen kanssa.

Sen sijaan yksityiskohtaisissa perusteluissa ei ole viittausta ehdotetun kemikaalilain 9 §:n nojalla tehtävää olosuhdevalvontaa täydentävään valvontaan. Huomioiden ympäristönsuojelulakiehdotuksen 8 §:n 2 momentin valvontaviranomaisiin kohdistuvan yleisen veloitteen, Tukes katsoo, että sääntelyn selkeyden ja läpinäkyvyyden vuoksi olisi tärkeää tuoda esityksen 166 §:ää koskevissa yksityiskohtaisissa perusteluissa esille, miten kemikaalilain mukainen valvonta otetaan huomioon lainkohtaa sovellettaessa.

Edelleen asialla voi olla merkitystä valvontakohteiden valinnan kannalta. Ehdotetussa lainkohdassa säädetään valvontasuunnitelmasta, sen laatimisesta riskiperusteella sekä sen pohjalta tehtävästä valvontaohjelmasta. Valvontaan liittyvään riskinarviointiin vaikuttaa olennaisesti mm. huomioidaanko arvioinnissa laitoksilla käytettäviä aineita koskevat mahdolliset kemikaalilainsäädännön mukaiset rajoitukset ja lupaedellytykset.

Ehdotetun kemikaalilain 9 §:ssä edellytetään lisäksi että ELY-keskus ohjaa ja valvoo kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimintaa kemikaalilain nojalla suoritettavassa valvonnassa. Soveltamisalaa koskeva kysymys liittyy myös tämän ohjaustehtävän huomioimiseen suunnitelmissa.

180 § Aineita, valmisteita, tuotteita, laitteita ja koneita koskeva kielto- tai velvoittamispäätös

Säännösehdotuksen 3 momentissa säädettäisiin Tukesin ja SYKEN toimivallasta antaa kielto- ja velvoittamispäätöksiä tietyissä tilanteissa. Jos lakiehdotuksen 164 §:n 1 momentin mukaiset kylmäaineliikkeiden pätevyyden valvontatehtävät siirrettäisiin SYKELta Tukeisiin, tulisi tämä ottaa huomioon myös 180 §:n sanamuodossa.

Kaivoslainsäädännön ja ympäristönsuojelulainsäädännön rajapinnasta

Ympäristöministeriö on asettamassa kaivosten ympäristöturvallisuutta käsittelevän viranomaistyöryhmän. Tukes katsoo, ettei tässä lausunnossa ole sen vuoksi erikseen lausuttava kaivoslainsäädännön ja ympäristönsuojelulainsäädännön rajapinnasta.

Ylijohtaja

Seppo Ahvenainen

Johtaja

Juha Karjalainen